

TOMASZ RACHWAŁ

Uniwersytet Pedagogiczny Kraków, Polska • Pedagogical University of Cracow, Poland

30 lat konferencji z zakresu przemian strukturalnych przemysłu i usług oraz 15 lat „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” – główne problemy badawcze

30 years of the conferences on structural transformation of industry and services and 15 years of the *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society* – main research issues

Streszczenie: W notatce przedstawiono główne problemy badawcze oraz ważniejsze fakty dotyczące organizacji cyklu krakowskich konferencji poświęconych problematyce przemian strukturalnych przemysłu i usług, organizowanych w latach 1985–2014, a także wydawanych od 2000 roku „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”, które utrwały w postaci artykułów naukowych wiele prezentowanych w trakcie obrad referatów.

Abstract: The note presents the main research problems and important organizational facts referring to the Krakow cycle of conferences on the issues of structural transformation of industry and services, organized in the years 1985-2014, as well as issued since 2000 *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society*, which published in the form of scientific articles many papers presented during the conferences.

Słowa kluczowe: geografia przemysłu; geografia usług; jubileusz konferencji; Komisja Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego; problematyka badawcza; przemiany przestrzenne przemysłu; struktura przestrzenna przemysłu

Keywords: conference jubilee; geography of services; industrial geography; Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society; research issues; spatial industrial change; spatial structure of industry

Otrzymano: 14 czerwca 2015

Received: 14 June 2015

Zaakceptowano: 15 września 2015

Accepted: 15 September 2015

Sugerowana cytacja / Suggested citation:

Rachwał, T. (2015). 30 lat konferencji z zakresu przemian strukturalnych przemysłu i usług oraz 15 lat „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” – główne problemy badawcze. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 29(4), 145–161.

W 2014 roku obchodzony był jubileusz trzydziestolecia konferencji z cyklu poświęconego przemianom strukturalnym przemysłu (a od 2008 roku także sektora usług), organizowanych corocznie na początku grudnia lub pod koniec listopada w Krakowie przez (obecnie) Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Komisję Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, pod kierownictwem naukowym prof. Zbigniewa Ziolo, twórcy tego cyklu, a w ostatnich latach także i dr. Tomasza Rachwała, przy współpracy z innymi instytucjami. Celem niniejszego doniesienia jest omówienie głównej problematyki badawczej przedstawianej na kolejnych konferencjach naukowych, a także prezentowanego dorobku naukowego za lata 1985–2014, od 2000 roku publikowanego w „Pracach Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”.

Pomysł na organizację konferencji poświęconych problematyce geografii przemysłu zrodził się w Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego w połowie lat 80. XX w. w związku z rosnącą rolą geografii przemysłu w kształceniu akademickim.

Z inicjatywy prof. Ludwika Straszewicza z Uniwersytetu Łódzkiego 24 marca 1979 roku, na podstawie uchwały Zarządu Głównego PTG, została powołana Komisja Geografii Przemysłu. Z przyjętych celów działalności nadal podstawową formą pracy pozostały konferencje naukowe i publikacje, mające na celu sformułowanie i doskonalenie teoretycznych podstaw geografii przemysłu, a także prowadzenie studiów empirycznych, inspirowanie badań naukowych w ośrodkach akademickich w zakresie tej dyscypliny oraz doskonalenie metod dydaktyki geografii przemysłu¹. Pracę Komisji zapoczątkowała konferencja pt. *Geografia przemysłu jako dyscyplina naukowa*, zorganizowana przez prof. Lecha Pakułę oraz Instytut Geografii WSP w Krakowie 21–22 marca 1980 roku, ale jej wyniki nie zostały opublikowane. Kolejna konferencja, pt. *Zastosowanie miernika syntetycznego w badaniach układów przestrzennych w geografii przemysłu*, organizowana była w Łodzi przez prof. Ludwika Straszewicza 22 lutego 1985 roku. Dyskutowany był na niej również referat przygotowany przez Zbigniewa Ziolo, opublikowany w Wydawnictwie Naukowym WSP w Krakowie (1985).

Od 1985 roku organizacji cyklu corocznych konferencji podjął się prof. Zbigniew Ziolo, aktywny członek Komisji (a późniejszy jej przewodniczący) i zarazem dyrektor Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich w Krakowie. W kolejnych latach rolę współorganizatorów (oprócz Instytutu Geografii WSP/AP/UP w Krakowie, KGP PTG i COMSN) lub patronów przyjmowały różne instytucje, m.in. sekcja Gospodarki Przestrzennej Komisji Nauk Ekonomicznych PAN oddział w Krakowie. Problematyka pierwszej konferencji², która odbyła się 9–10 grudnia 1985 roku, dotyczyła roli geografii przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli geografii. Dyskusja ta była kontynuowana w kolejnych latach, gdy podejmowano problematykę podstawowej jednostki struktury przestrzennej przemysłu – zakładu przemysłowego (1986) i podstawowych form koncentracji przemysłu –

¹ Misztal, S. (1998). Działalność Komisji Geografii Przemysłu 1979–1996. W: S. Misztal, Z. Ziolo (red.). *Dorobek polskiej geografii przemysłu*. PTG, Komisja Geografii Przemysłu, Instytut Geografii WSP im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Warszawa–Kraków: Wydawnictwo Krakowskiego Oddziału PAN, 17–25.

² Pełny wykaz organizowanych konferencji – załącznik 1.

ośrodka (1987) oraz okręgu przemysłowego (1988) w kształceniu akademickim. W następnym roku (1989) dyskutowano o regionalnych problemach uprzemysłowienia, zwracając szczególną uwagę na zagadnienia teoretyczne związane z badaniami kształtowania się regionów przemysłowych oraz roli przemysłu w gospodarce regionalnej i jego powiązań z innymi elementami przestrzeni geograficznej. Szósta konferencja (1990) poświęcona była problematyce przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych. Podczas tej konferencji szczególną uwagę zwrócono na relacje między przemysłem a różnymi działami produkcji rolnej jako bazą rozwoju tego działu produkcji. Dyskutowane były też propozycje ujęć modelowych funkcjonowania kompleksów rolno-produkcyjnych i narzędzi badawczych do oceny działalności przedsiębiorstw przemysłu spożywczego. W związku z przemianami systemowymi w Polsce, kolejna konferencja (1991) poświęcona była miejscu i roli geografii przemysłu w badaniach zjawisk gospodarczych w warunkach nowego systemu gospodarowania i przechodzenia od industrialnej do postindustrialnej fazy rozwoju, czego efektem jest zmniejszająca się rola przemysłu w aktywizacji zasobów pracy. Geografowie przemysłu podjęli szybko badania dotyczące tej problematyki, dlatego tematyka kolejnych konferencji związana była z prezentowaniem ujęć modelowych i wyników badań zachowań przedsiębiorstw przemysłowych (1992) i struktur przestrzennych przemysłu (1993) w zmieniających się warunkach gospodarowania. Konieczne było więc podjęcie problematyki oceny stanu struktur przestrzennych i branżowych przemysłu oraz poszczególnych przedsiębiorstw u progu zmian systemu gospodarowania oraz wpływu procesów transformacji na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i różnej skali układów przestrzennych (1994). Geografia przemysłu w okresie dynamicznych przemian roli działalności przemysłowej w gospodarce, kierunków polityki gospodarczej, w tym przemysłowej, a także zmian w zakresie dostępności do danych o działalności produkcyjnej musiała dokonać analizy swojego dotychczasowego dorobku i zaproponować nowe zagadnienia badawcze, zgodnie z pojawiającymi się wyzwaniem, zarówno ze strony metodologicznej, jak i praktyki gospodarczej, co było przedmiotem dyskusji na kolejnej konferencji (1995), podsumowującej dotychczasowe osiągnięcia geografii przemysłu i zarysowującej nowe, ważne kierunki badawcze. Wskazywano tu na przemiany zainteresowań badawczych w kontekście prac prowadzonych w ośrodkach zagranicznych, zmianę orientacji metodologicznej oraz dokonywano analizy słabych i silnych stron geografii przemysłu w systemie nauki. Zwracano uwagę, że badania dotyczące transformacji struktur przemysłowych służą nie tylko celom teoretyczno-poznawczym, ale także aplikacyjnym, wspierając formułowanie celów strategicznych w zakresie kierunków transformacji gospodarczej oraz zmian polityki przemysłowej. Dlatego też w kolejnych latach (1996–2001) skupiono się na problemach transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej. Widoczna jest tu wyraźna ewolucja zainteresowań badawczych, nawiązująca do etapów transformacji gospodarczej i zmian w otoczeniu międzynarodowym, przy utrzymaniu zainteresowania problematyką będącą od wielu lat przedmiotem badań geografii przemysłu, np. w zakresie czynników lokalizacji. Prezentowano wyniki badań przemian struktur przemysłowych na różnych poziomach – zakresach przestrzennych, zarówno mega- (struktura przemysłu światowego), jak i makro- (struktura przemysłu krajowego), mezo- (struktury branżowe/działowe przemysłu oraz struktury regionalne

przemysłu), a także mikroekonomicznym (przedsiębiorstwo przemysłowe). Pewną barierą w przypadku niższych poziomów analizy były ograniczenia badawcze wynikające z dostępności danych źródłowych dotyczących funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw przemysłowych. Szczególne znaczenie w tej dyskusji miały prezentowane prace o charakterze syntetyzującym, w tym ujęcia modelowe zmian strukturalnych przemysłu oraz roli przemysłu w przestrzeni społeczno-gospodarczej. W związku z nasilającymi się procesami globalizacyjnymi w gospodarce w kolejnych latach podjęto problematykę funkcjonowania przemysłu w warunkach globalizacji (2002) oraz wpływu różnorodnych impulsów płynących z otoczenia międzynarodowego na rozwój przemysłu krajowego oraz w układach krajowych i regionalnych (2003). Szczególną uwagę zwrócono tu na rolę korporacji międzynarodowych i przepływów inwestycji zagranicznych oraz wpływ procesów integracyjnych w Europie. Kolejna, dwudziesta, jubileuszowa konferencja (2004) poświęcona była podsumowaniu procesów restrukturyzacji przestrzeni przemysłowej i poszczególnych jej elementów – przedsiębiorstw przemysłowych w okresie 15 lat zmian systemu gospodarowania. W następnym roku (2005) zwrócono szczególną uwagę na rolę przemysłu i jego otoczenia w transformacji układów regionalnych. W 2006 roku po raz kolejny podjęto problemy metodologiczne geografii przemysłu, ze względu na dużą zmienność w tym zakresie wynikającą z rozwoju geografii przemysłu, która – jak każda dyscyplina naukowa – przechodzi przez szereg etapów, szczególnie w burzliwym okresie transformacji gospodarczej. Zwracano tu szczególną uwagę na główne problemy badawcze struktury przestrzennej przemysłu, w tym na problematykę analizy czynników wpływających na proces kształtowania się struktury przestrzennej przemysłu. Podjęto także dyskusję nad problematyką badawczą geografii przemysłu na tle nauk ekonomicznych i zaproponowano, na podstawie wcześniejszego dorobku, zaktualizowany kwestionariusz do badań zmian zachowań przedsiębiorstwa przemysłowego, nawiązujący do procesów transformacji systemu gospodarowania, wykorzystywany później wielokrotnie w badaniach empirycznych. Następnie, w związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej, powrócono do problematyki uwarunkowań międzynarodowych transformacji struktur przemysłowych, związanych głównie z procesami globalizacyjnymi i integracyjnymi w Europie (2007). W związku z procesami serwicyzacji gospodarki oraz coraz ściślejszymi związkami między przemysłem a niektórymi dynamicznie rozwijającymi się działami usług (komunikacyjnymi, badawczo-rozwojowymi, edukacyjnymi, finansowymi, turystycznymi i innymi), rozszerzono tematykę kolejnych konferencji o problematykę tego trzeciego sektora gospodarki. W nawiązaniu do dynamicznie rozwijającego się sektora IT przedmiotem kolejnej konferencji (2008) była problematyka wpływu przemysłu i usług na kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego. Jednocześnie, w związku z coraz większym zainteresowaniem gości zagranicznych, konferencje przekształcono z ogólnopolskich z udziałem gości z zagranicy w konferencje międzynarodowe. Jubileuszową 25. konferencję (2009) poświęcono problematyce transformacji przemysłu i usług w układach przestrzennych o różnej skali, ze szczególnym uwzględnieniem skali krajowej i regionalnej. W związku ze zmianą koniunktury w gospodarce światowej, wywołaną przez kryzys na rynkach finansowych, kolejna konferencja (2010) poświęcona była problematyce wpływu kryzysu na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz zmiany struktur przestrzennych przemysłu i usług. Zmieniająca się rola

przemysłu w strukturze gospodarczej i jego funkcje w warunkach rosnącego znaczenia innowacyjności i budowy gospodarki opartej na wiedzy były przedmiotem dwóch następnych konferencji (2011 i 2012 r.). Trwające od kilku lat sytuacje kryzysowe w gospodarce światowej mogą w dłuższym okresie czasu powodować zmiany utrwalonych wcześniej struktur przestrzennych przemysłu, dlatego w kolejnym roku (2013) powrócono do problematyki impulsów związanych ze światowym kryzysem. Natomiast w trakcie trzydziestej, jubileuszowej konferencji (2014) skupiono się na dyskusji nad problemami badawczymi przemian strukturalnych przemysłu i usług w układach przestrzennych, zwracając szczególną uwagę na wzorce badawcze tych przemian oraz podsumowanie dotychczasowego dorobku geografii przemysłu w zakresie analizy transformacji przemysłu Polski w okresie 25 lat od rozpoczęcia wdrażania reguł gospodarki rynkowej.

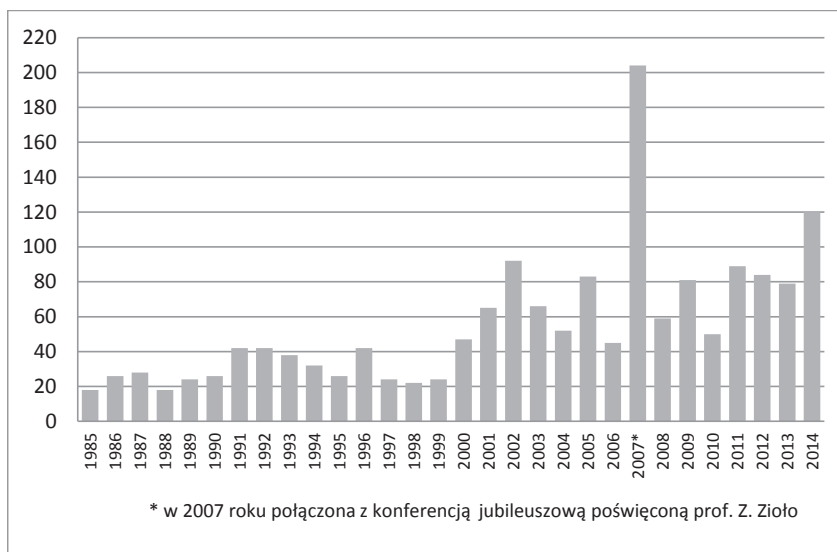
Podsumowując prezentację głównych tematów badawczych podejmowanych w trakcie krakowskich konferencji, należy podkreślić, że polska geografia przemysłu podjęła ważne z punktu widzenia naukowego i praktyki gospodarczej problemy badawcze przemian strukturalnych przemysłu w okresie transformacji gospodarczej, na bieżąco uaktualniając swoje priorytety badawcze (szybka reakcja na zmiany w otoczeniu), mimo licznych barier o charakterze organizacyjnym (w tym usytuowania w strukturze nauki). W kolejnych tomach starano się, aby prezentowane studia empiryczne poprzedzały modelowe rozważania teoretyczne określające ich miejsce w złożonych procesach przemian. Zakładano bowiem, że przedstawione wyniki prac empirycznych będą stanowiły dobrą podstawę do rozwijania teoretycznych uogólnień i przyczyniały się będą do wypracowywania nowych koncepcji badań funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw przemysłowych oraz struktur i dynamiki przemysłu określonych układów przestrzennych. Dlatego dorobek ten, prezentowany na forum krajowym głównie w ramach konferencji organizowanych w Krakowie, należy uznać za znaczący. Ze względu na umiędzynarodowienie konferencji mógł on zostać skonfrontowany z wynikami badań w innych krajach, głównie Europy Środkowej i Wschodniej, co umożliwiło także studia porównawcze. W znacznej mierze został on utrwalony w postaci artykułów publikowanych najpierw w pokonferencyjnych pracach zbiorowych, a później w ramach „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”³, przekształconych w czasopismo wydawane wspólnie przez Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (staraniem głównie pracowników Zakładu Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej) i Komisję Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Duże zainteresowanie cyklem konferencji oraz publikacją w tym czasopiśmie spowodowało, że z rocznika przekształciło się ono w półrocznik, a następnie kwartalnik naukowy. W latach 2000–2014 opublikowano ponad 400 artykułów. Czasopismo to wpisało się już na stałe w ogólnopolskie i środkowoeuropejskie forum dyskusji na tematy związane z przemianami struktur przestrzennych przemysłu i usług oraz rolą tych sektorów w rozwoju układów przestrzennych różnej skali (lokalnych, regionalnych, krajowych). Wszystkie artykuły z numerów archiwalnych są dostępne bezpłatnie w systemie otwartego dostępu na stronie internetowej czasopisma (<http://prace-kgp.up.krakow.pl/>) dla wszystkich

³ Pełny wykaz opublikowanych tomów w załączniku 2.

zainteresowanych. Nowoczesny układ strony pozwala na korzystanie z wielu ciekawych funkcji, m.in. wyszukiwania, generowania notek bibliograficznych itp. w wersji dwujęzycznej (polskiej i angielskiej). Dzięki rejestracji autorzy i czytelnicy mogą otrzymywać aktualne informacje od redakcji, m.in. zapowiedzi nowych numerów. Czasopismo ukazuje się również w wersji tradycyjnej (drukowanej), dzięki czemu jest dostępne także w bibliotekach. Obecnie „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” są notowane na liście B Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (posiadając wg wykazu MNSiW z końca 2015 roku 12 punktów). Czasopismo jest indeksowane w wielu bazach czasopism i bibliotekach cyfrowych, m.in. BazEkon, BazHum, CEJSH – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, Google Scholar, IndexCopernicus, w Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej, POL-Index oraz Repozytorium Uniwersytetu Pedagogicznego.

Warto podkreślić, że cykl konferencji cieszy się rosnącym zainteresowaniem uczestników. Początki konferencji były bardzo kameralne, w pierwszych latach brało w niej udział ok. 20–30 osób, byli to głównie geografowie przemysłu z krajowych ośrodków geograficznych oraz wybranych ośrodków zagranicznych, w ostatnim czasie średnia liczba zarejestrowanych uczestników wynosi ok. 100, ponadto na obrady przychodzi dodatkowo ok. 100–200 nierejestrujących się studentów i doktorantów zainteresowanych problematyką konferencji. Łącznie w latach 1985–2014 na konferencję zarejestrowało się ponad 1600 osób (ryc. 1), z czego sporą część stanowią stali uczestnicy, przyjeżdżający corocznie do Krakowa.

Ryc. 1. Liczba zarejestrowanych uczestników trzydziestu konferencji w latach 1985–2014



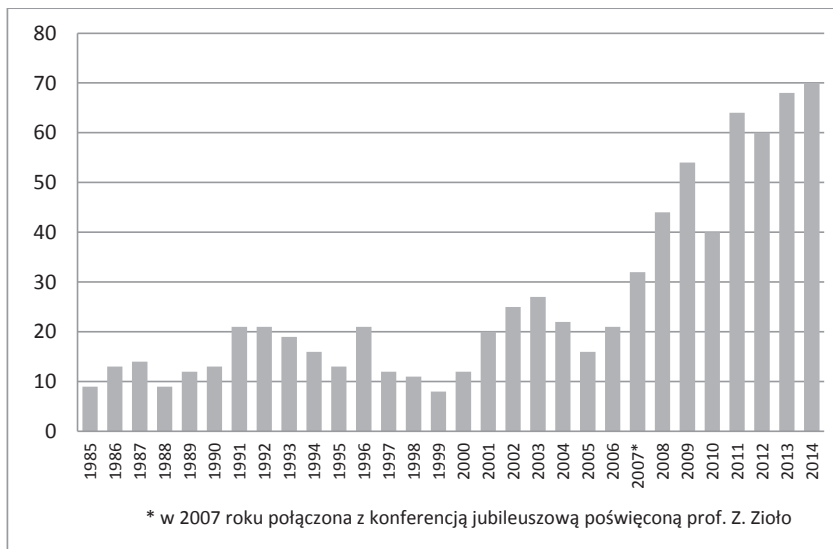
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów archiwalnych komitetu organizacyjnego

W strukturze uczestników konferencji dominują osoby z krajowych ośrodków naukowych, co wynika z faktu, że do 2007 roku konferencja miała charakter ogólnokrajowy, a na obrady przyjeżdżali tylko pojedynczy goście z zagranicy. Od 2008 roku następuje proces jej

umiędzynarodowienia, co zaowocowało obecnością uczestników głównie z krajów Europy Środkowo-Wschodniej: Białorusi, Czech, Rosji, Słowacji, Ukrainy i Węgier, ale także Turcji i innych krajów, w tym pozaeuropejskich. Analiza instytucji krajowych, z których pochodzą uczestnicy konferencji, wskazuje, że reprezentowane są wszystkie ośrodki geograficzne w Polsce, głównie: warszawski (UW i IGiPZ PAN), poznański (UAM), gdański (UG), śląski (UŚ), wrocławski (UWr), śląski (AP), kielecki (UJK), lubelski (UMCS), łódzki (UŁ), toruński (UMK), szczeciński (USz), a przede wszystkim krakowski (UJ, UP), a także rzeszowski, opolski, białostocki, jarosławski i inne. Licznie reprezentowane są także uczelnie ekonomiczne, m.in. SGH i Uniwersytety Ekonomiczne w Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu i Katowicach, a także techniczne (m.in. Politechnika Śląska, Krakowska, Częstochowska, AGH).

W ciągu 30 lat na konferencjach zaprezentowano ponad 780 referatów (ryc. 2), a w ostatnich latach liczba wystąpień systematycznie rosła, od 8 w 1999 roku do 70 w 2014 roku.

Ryc. 2. Liczba zgłoszonych referatów na konferencje w latach 1985–2014



Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów archiwalnych komitetu organizacyjnego

W tekście o charakterze jubileuszowym warto podkreślić, że w uznaniu zasług związanych m.in. z powołaniem i kierownictwem naukowym cyklu konferencji prof. Zbigniew Ziolo został odznaczony honorowym członkostwem Polskiego Towarzystwa Geograficznego (wręczonym w 2014 roku w trakcie jubileuszowej, trzydziestej konferencji przez przewodniczącego PTG prof. Antoniego Jackowskiego) oraz medalem Honoris Gratia przyznany przez Prezydenta Miasta Krakowa prof. Jacka Majchrowskiego. Współkierownikowi konferencji od 2005 roku (a przez kilka wcześniejszych lat jej sekretarzowi) – dr. Tomaszowi Rachwałowi przyznano natomiast tytuł Honorowego Ambasadora Kongresów Polskich, m.in. za działania związane z prezentowanym cyklem konferencji. Wszystkie te działania nie

mogłyby się jednak odbyć bez wsparcia członków Rady Programowej konferencji, złożonej z przedstawicieli różnych ośrodków z kraju i zagranicy, jak i bez ogromnej, corocznej pracy komitetu organizacyjnego (szczególnie sekretarzy konferencji). W procesie wydawniczym „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” na uwagę zasługuje natomiast nie tylko praca autorów tekstów czy redaktorów, ale także sekretarzy redakcji, członków rady redakcyjnej (naukowej), recenzentów i redaktorów językowych oraz innych osób kluczowych w procesie wydawniczym, głównie z Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Wszystkim tym osobom, a także członkom Zarządu Głównego PTG – za starania w zakresie pozyskania dofinansowania – należą się w tym miejscu szczególne podziękowania za życzliwość i wytrwałą pracę, które w imieniu współkierownika konferencji i zarazem redaktora naczelnego „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”, jak i swoim składa autor niniejszej notatki.

Będziemy wdzięczni za ewentualne uzupełnienie prezentowanego doniesienia oraz za wszelkie sugestie dotyczące problematyki i organizacji konferencji oraz wydawanego czasopisma „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”. Prosimy o przesyłanie ich pocztą tradycyjną na adres sekretariatu konferencji i redakcji lub drogą elektroniczną (przemysl@up.krakow.pl – konferencja, pracekgp@up.krakow.pl – czasopismo). Zapraszamy też do publikowania artykułów oraz udziału w kolejnych konferencjach. Szczegółowe informacje o minionych i przyszłych spotkaniach są dostępne na stronie internetowej cyklu konferencji: www.przemysl.up.krakow.pl w języku polskim i angielskim.

Tomasz Rachwał, dr, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Instytut Geografii, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej. Geograf ekonomiczny. Zastępca redaktora naczelnego – redaktor prowadzący „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”. Kierownik Zakładu Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Jego zainteresowania badawcze skupiają się przede wszystkim na problematyce przemian struktur przestrzennych przemysłu, funkcjonowania różnych branż działalności gospodarczej, restrukturyzacji przedsiębiorstw oraz roli przedsiębiorczości w rozwoju układów przestrzennych, a także edukacji w zakresie przedsiębiorczości.

Tomasz Rachwał, Ph.D., Pedagogical University of Cracow, Institute of Geography, Department of Entrepreneurship and Spatial Management. Economic geographer. Managing Editor of the *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society*. Head of the Department of Entrepreneurship and Spatial Management – Institute of Geography, Pedagogical University of Cracow. His research interests focus primarily on the issue of change of the spatial structures of industry, the functioning of various branches of industrial activity, corporate restructuring and the role of entrepreneurship in the development of spatial systems and entrepreneurship education.

Adres/address:

Uniwersytet Pedagogiczny
Instytut Geografii
Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, Polska
e-mail: T.Rachwal@up.krakow.pl

ZAŁĄCZNIK 1

Wykaz ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji naukowych z cyklu poświęconego problematyce geografii przemysłu i usług**List of national and international scientific conferences in the series focused on industrial and service geography**

- *Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 9–10 grudnia 1985 r.
- *Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 15–17 grudnia 1986 r.
- *Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 30 listopada–2 grudnia 1987 r.
- *Problematyka okręgu przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Kraków, 12–13 grudnia 1988 r.
- *Regionalne problemy uprzemysłowienia – zagadnienia teoretyczno-poznawcze*, Kraków, 27–28 listopada 1989 r.
- *Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych*, Kraków, 26–27 listopada 1990 r.
- *Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania. Problemy badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli*, Kraków, 2–4 grudnia 1991 r.
- *Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Kraków, 23–25 listopada 1992 r.
- *Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Kraków, 8–10 listopada 1993 r.
- *Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych*, Kraków, 5–6 grudnia 1994 r.
- *Osiągnięcia i kierunki badawcze geografii przemysłu w ośrodkach akademickich*, Kraków, 4–5 grudnia 1995 r.
- *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (I)*, Kraków, 9–10 grudnia 1996 r.
- *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (II)*, Kraków, 8–9 grudnia 1997 r.
- *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (III)*, Kraków, 7–8 grudnia 1998 r.
- *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (IV)*, Kraków, 6–7 grudnia 1999 r.

- *Przemiany struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Kraków, 4–5 grudnia 2000 r.
- *Problemy transformacji struktur przemysłowych*, Kraków, 3–4 grudnia 2001 r.
- *Przemysł w procesie globalizacji*, Kraków, 2–3 grudnia 2002 r.
- *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu*, Kraków, 1–2 grudnia 2003 r.
- XX Jubileuszowa Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, Kraków, 6–7 grudnia 2004 r.
- XXI Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Procesy transformacji przemysłowych układów regionalnych na tle zmieniającego się otoczenia*, Kraków, 5–6 grudnia 2005 r.
- XXII Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Problemy metodologiczne geografii przemysłu*, Kraków, 4–5 grudnia 2006 r.
- XXIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych*, Kraków, 3–4 grudnia 2007 r.
- XXIV Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Funkcje przemysłu i usług w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego* (24th International Scientific Conference on *Functions of Industry and Services in the Development of Information Society*), Kraków, 1–2 grudnia (December) 2008 r.
- XXV Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Procesy transformacji przemysłu i usług w regionalnych i krajowych układach przestrzennych* (25th Jubilee International Scientific Conference on *The Processes of Transformation of Industry and Services in Regional and National Spatial Systems*), Kraków, 30 listopada (November) – 1 grudnia (December) 2009 r.
- 26. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Wpływ kryzysu na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz zmiany struktur przestrzennych przemysłu i usług* (26th International Scientific Conference on *Impact of Crisis on the Activity of Enterprises and Changes in the Spatial Structures of Industry and Services*), Kraków, 6–7 grudnia (December) 2010 r.
- 27. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Wpływ innowacyjności na rozwój przedsiębiorstw i gospodarki w układach przestrzennych* (27th International Scientific Conference on *The Effect of Innovation on the Development of Enterprises and Economy in Spatial Systems*), Kraków, 5–6 grudnia (December) 2011 r.
- 28. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przemysł i usługi w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy* (28th International Scientific Conference on *Industry and Services in the Development of Knowledge-based Economy*), Kraków, 3–4 grudnia (December) 2012 r.
- 29. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Zmiany struktury przestrzennej przemysłu i usług w warunkach kryzysu gospodarczego* (29th International Scientific Conference on *Changes in the Spatial Structure of Industry and Services under Economic Crisis Conditions*), Kraków, 2–3 grudnia (December) 2013 r.
- 30. Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Problematyka badawcza przemian strukturalnych przemysłu i usług w układach przestrzennych* (30th Jubilee

International Scientific Conference on *Structural Transformations of Industry and Services in Spatial Systems – Research-related Issues*, Kraków, 1–2 grudnia (December) 2014 r.

- 31. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu i usług* (31st International Scientific Conference on *International Determinants for the Development of Industry and Services*), Kraków, 7–8 grudnia 2015 r., natomiast w 2016 r. 32.

W 2016 roku zapraszamy na kolejną konferencję, która odbędzie się w dniach 5–6 grudnia.

ZAŁĄCZNIK 2

Wykaz tomów „Prac Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” oraz wcześniej wydawanych prac zbiorowych z cyklu poświęconego problematyce geografii przemysłu

List of volumes *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society* and earlier collective works published in the industrial geography series

Prace zbiorowe z cyklu poświęconego problematyce geografii przemysłu / Collective works published in the industrial geography series:

- Ziolo Z. (red.), 1987, *Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli*, Materiały i Sprawozdania, z. 14, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 1988, *Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 16, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 1990, *Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 19, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 1991, *Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych*, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków–Warszawa.
- Ziolo Z. (red.), 1992, *Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania – problemy badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli*, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków–Warszawa.
- Ziolo Z. (red.), 1993, *Problematyka okręgu przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 26, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 1993, *Regionalne problemy uprzemysłowienia*, Materiały i Sprawozdania, z. 27, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 1994, *Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Materiały i Sprawozdania, z. 28, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków–Warszawa.

- Ziolo Z. (red.), 1994, *Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków–Warszawa.
- Ziolo Z. (red.), 1996, *Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 1997, *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Misztal S., Ziolo Z. (red.), 1998, *Dorobek polskiej geografii przemysłu w badaniach ośrodków akademickich*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo Krakowskiego Oddziału PAN, Warszawa–Kraków.

**„Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” /
*Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society:***

- Ziolo Z. (red.), 2000, *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 2001, *Problemy przemian struktur przestrzennych przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z. (red.), 2001, *Problemy przemian struktur przemysłowych w procesie wdrażania regul gospodarki rynkowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydział Ekonomiczny UMCS w Lublinie–Filia w Rzeszowie, Warszawa–Kraków–Rzeszów.
- Ziolo Z. (red.), 2002, *Problemy transformacji struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Uniwersytet Rzeszowski–Wydział Ekonomii, Warszawa–Kraków–Rzeszów.
- Ziolo Z., Makiela Z. (red.), 2003, *Kształtowanie się struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 5, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Makiela Z. (red.), 2003, *Przemysł w procesie globalizacji*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 6, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.

- Ziolo Z., Makiela Z. (red.), 2004, *Przemiany struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 7, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2006, *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 8, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2006, *Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 9, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2008, *Procesy transformacji układów przestrzennych przemysłu na tle zmieniającego się otoczenia*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 10, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2008, *Problematyka badawcza geografii przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 11, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 12, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Funkcje przemysłu w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego / Functions of industry in the developing of an information society*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 13, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Problemy kształtowania się przestrzennych struktur przemysłowych i ich otoczenia / Problems in the formation of industrial spatial structures and their surrounding*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 14, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.

- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2010, *Procesy transformacji przemysłu i usług w regionalnych i krajowych układach przestrzennych / Processes of Transformation of Industry and Services in Regional and National Spatial Systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 15, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2010, *Procesy przemian przemysłu i usług w wybranych krajach / Processes of Transformation of Industry and Services in Selected Countries*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 16, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2011, *Wpływ kryzysu na zachowania przedsiębiorstw oraz przemiany struktur regionalnych / The impact of the crisis on the behavior of enterprises and regional structure changes*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 17, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2011, *Przemiany struktur lokalnych i regionalnych sektora usług w latach kryzysu gospodarczego / Changes in local and regional structures of the service sector during economic crisis*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 18, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2012, *Wpływ innowacyjności na zmiany gospodarki w układach przestrzennych / Effect of innovativeness on the economic changes in spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 19, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2012, *Wpływ innowacyjności na rozwój przedsiębiorstw / The influence of innovativeness on enterprises development*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 20, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Funkcje przemysłu i usług w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy / Functions of industry and services in development of knowledge-based economy*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 21, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.

- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego układów przestrzennych / Conditions of socio-economic development of spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 22, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Rola innowacyjności w rozwoju społeczno-gospodarczego układów przestrzennych / Role of innovativeness in socio-economic development of spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 23, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Wybrane problemy rozwoju usług turystycznych / Selected problems of tourism industry development*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 24, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Contemporary issues in Polish industrial geography*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 25, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Przemiany struktur regionalnych w warunkach kryzysu gospodarczego / Transformation of regional structures under economic crisis conditions*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 26, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Wpływ kryzysu gospodarczego na przemiany struktur przemysłowych / Impact of economic crisis on the transformation of industrial structures*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 27, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Przemiany sektora usług i instytucji / Transformation of the service sector and institutions*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 28, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.

- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Rozwój przemysłu w wybranych krajach / Development of industry in selected countries*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(1), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Przemiany struktur przemysłu i usług w układach regionalnych / Changes of the industry and services structures in regional systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(2), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Przemiany sektora energetycznego i usług / Changes in the energy sector and services*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(3), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.
- Ziolo Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Problematyka badawcza przemian strukturalnych przemysłu i usług w układach przestrzennych / Structural transformations of industry and services in spatial systems – research-related issues*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(4), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa–Kraków.